

Θεσσαλονίκη, 28 Σεπτεμβρίου 2015

Κύριοι,

Έχουμε τη χαρά να σας ανακοινώσουμε ότι στο Πολιτιστικό Κέντρο του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης (Βίλα Καπαντζή, Βασ. Όλγας 108) παρουσιάζεται από την Τετάρτη 30 Σεπτεμβρίου 2015 η έκθεση με τίτλο «*Νίκος Δραγούμης. Ο ζωγράφος. 1874-1933*», η οποία πρωτοπαρουσιάστηκε στο Μέγαρο Εϋνάρδου στην Αθήνα τον Μάιο του 2015.

Για την έκθεση «Νίκος Δραγούμης. Ο ζωγράφος. 1874-1933»

Ο Νίκος Δραγούμης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1874, πρωτότοκος γιός του πρωθυπουργού Στέφανου Δραγούμη και αδερφός του πολιτικού και συγγραφέα Ίωνα Δραγούμη. Μετά τις εγκύκλιες σπουδές του, θα φτάσει στο Παρίσι το 1891 για να προετοιμαστεί για τις εισιτήριες εξετάσεις για τη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων. Θα αποτύχει. Εγγράφεται στη συνέχεια στη Νομική Σχολή της Σορβόνης, από όπου θα αποφοιτήσει, με πολλές δυσκολίες, στα τέλη του 1897. Θα εγκαταλείψει τα νομικά, που ποτέ δεν αγάπησε, αλλά αναγκάστηκε, από την οικογένειά του, να σπουδάσει. Αυτή την περίοδο, έχουμε μόνο λίγα σχέδιά του, που αν και σχέδια ενός πρώιμου αδιαμόρφωτου ακόμα ταλέντου, διαγράφουν σε γενικές γραμμές τις αρχές που θα επικρατήσουν στον ώριμο ζωγραφικό του βίο: την αγάπη στη λεπτομέρεια και τις ευαίσθητες γραμμές του σχεδίου. Ξεκινάει μαθήματα στην ιδιωτική σχολή τέχνης Académie Julian, όπου θα φοιτήσει από το 1900 έως 1902. Εκεί θα διδαχθεί την τεχνική: οι μαθητές μάθαιναν πως να σχεδιάζουν την ανθρώπινη φιγούρα, πως να χειρίζονται τους όγκους, πως να δημιουργούν την εντύπωση του βάθους, πως να εστιάζουν στην προοπτική και την ορθή ανατομική πιστότητα. Αλλά οι μαθητές της σχολής ήταν ελεύθεροι να ασπαστούν τις νέες αισθητικές της ζωγραφικής.

Τα χρόνια που ακολουθούν μέχρι το 1911 είναι τα πλέον παραγωγικά και χαρακτηριστικά για εκείνον. Σταδιακά εγκαταλείπει το Παρίσι για την Προβηγκία, όπου διαμένει για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Από την περίοδο αυτή είναι και ο μεγαλύτερος αριθμός των σωζόμενων έργων του. Μελετώντας τα διαπιστώνουμε με ευκολία τα σημεία εκκίνησής του: ο Βαν Γκογκ, οι Ναμπί, η Γιαπωνέζικη Ευλογραφία και, εν μέρει, ο πουαντιγισμός. Οι κύριες συνιστώσες των «ώριμων» αυτών ετών είναι οι αναπάντεχες οπτικές γωνίες, η διακοσμητική, απέριτη και διακριτική χρήση των επίπεδων –πλακάτων– χρωμάτων, η άκρα ακρίβεια και ευαισθησία του νευρώδους σχεδίου, η εμμονικά επιμελημένη αγάπη στη λεπτομέρεια. Ακόμα, σαφής η προτίμησή του να ταυτίζεται συχνά με θέματα εργατικά/αγροτικά που ξεφεύγουν από την απεικόνιση αστικών ή μεγαλοαστικών

προτύπων (ιδιαίτερα μετά τη ρήξη με την οικογένειά του, οπότε θα ζήσει με πενιχρά οικονομικά μέσα). Το 1911, εκδηλώνεται με πειστικό τρόπο ψυχικό νόσημα και θα νοσηλευτεί σε διάφορα ψυχιατρικά ιδρύματα, αλλά τη διετία 1912-1914, εμφανίζοντας σχετική ύφεση των συμπτωμάτων, θα κατορθώσει να δουλέψει για λίγο στην Αττική και την Άνδρο. Αν και δεν είναι πια κύριος και απόλυτος κάτοχος των εκφραστικών του μέσων, θα δώσει ενίοτε λαμπρά σχέδια που κάνουν ακόμα οδυνηρότερη την οριστική του καλλιτεχνική απώλεια από το 1914 και μετά. Θα πεθάνει το 1933, μετά από εικοσαετή εγκλεισμό στη Γενεύη και την Αθήνα.

Ο αδερφός του Φίλιππος Στ. Δραγούμης έγραψε για αυτόν:

"Ο Νίκος, άκακος, ευγενικός κι αξιαγάπητος άνθρωπος, αν κι επαναστατικής ιδιοσυγκρασίας –και κάποτε θυμώδης– είναι πιθανόν ο πρώτος που έφερε στην Ελλάδα την ιμπρεσιονιστική τεχνοτροπία και το χωρίς βαθμιαία φωτοσκίαση σχεδόν διακοσμητικό σχέδιασμα με νερόχρωμα και gouache (πηχτό, συνήθως άσπρο, χρώμα) πάνω σε σκοτεινό αδρό χαρτί (στρατσόχαρτο).

[...] Ήταν φιλόσοφος, στωικός, κάθε άλλο όμως παρά αυστηρός, αντίθετα χαρούμενος, αμέριμος και ειρωνικός, χωρίς κακία, που αγαπούσε στο έπακρο την ελευθερία και που μισούσε κάθε συμβιβασμό ηθικό και κοινωνικό, κάθε υποκρισία και κάθε επιτήδευση, που λάτρευε τη φύση κι απεχθανόταν θανάσιμα τις προόδους της τεχνικής και της μηχανικής. Υπεραγαπούσε την ελεύθερη φύση και προσπαθούσε με μεγάλη ασκητικότητα να προσαρμόζεται στους φυσικούς νόμους. Δεν τον ένοιαζε τι λέγουν ή τι κάνουν οι αστοί, ή μάλλον με τα φερσίματα και το ντύσιμό του περιφρονούσε και κορόιδευε τους συμβατικούς των κανόνες ζωής και τρόπους συμπεριφοράς, αν και πάντα το έκανε με ευγένεια, χωρίς να τους προσβάλλει και χωρίς κακία για κανένα. Αγαπούσε την απλοϊκή κι αβίαστη φυσικότητα των χωρικών, τον εύρωστο κι ανεπηρέαστο από τον μηχανικό πολιτισμό τρόπο ζωής των κοντά στην ελεύθερη φύση.[...]

Ο Νίκος ποτέ δεν θέλησε να πουλήσει κανένα του πίνακα, γιατί πίστευε πως η αληθινή τέχνη είναι ιερή και μη εμπορεύσιμη. Επίσης πως δεν είναι σωστό με την τέχνη να επιδιώκεται η απόδειξη καμμιάς ιδέας η θεωρίας μη αυστηρά καλλιτεχνικής. Ήταν οπαδός της αρχής του «L'art pour l'art», του ότι δηλαδή η τέχνη αποτελεί απλή έκφραση του ψυχικού αισθητικού κόσμου του καλλιτέχνη και τίποτε περισσότερο."

Η έκθεση συνοδεύεται από κατάλογο με τίτλο «Νίκος Δραγούμης, ο ζωγράφος 1874-1933» με κείμενα των Μάρκου Φ. Δραγούμη, Φίλιππου Στ. Δραγούμη, και Νίκου Π. Παΐσιου, καθώς και με εικονογραφημένο χρονολόγιο και μαρτυρίες για τη ζωή του.

Στο χώρο της έκθεσης θα προβάλλεται το ντοκυμαντέρ της Κλεώνης Φλέσσα "Νίκος Δραγούμης, ένας ζωγράφος στη σκιά της ιστορίας".

<https://www.youtube.com/watch?v=bZmCHT3bv7w>

ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ

Το ΜΙΕΤ, σε συνεννόηση με τα σχολεία, διοργανώνει επισκέψεις σχολικών τάξεων και ξεναγήσεις στην ιστορική Βίλα Καπαντζή.

Το εκλεκτικιστικό κτίριο, χτισμένο το 1893 από τον Ντονμέ μεγαλοεπιχειρηματία και τραπεζίτη Μεχμέτ Καπαντζή, στέγασε στα 120 χρόνια παρουσίας του την Τριανδρία (Βενιζέλος-Κουντουριώτης-Δαγκλής) στη διάρκεια της Προσωρινής Κυβέρνησης της Εθνικής Αμύνης το 1916-17, αλλά και τον Πρίγκηπα Νικόλαο – πρώτο στρατιωτικό διοικητή της Θεσσαλονίκης το 1912-13. Τον Ιούνιο του 1913, λίγο πριν από το ξέσπασμα του Β' Βαλκανικού Πολέμου, υπογράφηκε μυστικά εδώ η συνθήκη συμμαχίας μεταξύ Ελλάδας και Σερβίας. Το κτίριο, ως ανταλλάξιμη περιουσία, αγοράστηκε το 1928 από την Εθνική Τράπεζα και για περίπου τριάντα χρόνια στέγασε το φημισμένο Ε' Γυμνάσιο (με διαδοχικούς επικεφαλής τους γυμνασιάρχες Στέφανο Κότσιρα και Πέτρο Σκουφάκη) μέχρι το 1961 και το θυγατρικό του Η' μέχρι το 1972. Αναστυλώθηκε το 1982-88 και από τότε στεγάζει το Πολιτιστικό Κέντρο Θεσσαλονίκης, το οποίο σήμερα διευθύνεται από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής

Τραπέζης. Από το 2011 στεγάζεται εδώ και το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ) το οποίο ανήκει στο ΜΙΕΤ.

Οι ομαδικές ξεναγήσεις, για το Κτίριο (που αναφέρονται σε πολλά ιστορικά θέματα: στην ανάπτυξη της πόλης κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, στην επέκτασή της έξω από τα τείχη προς τη συνοικία των Εξοχών, στην εκλεκτικιστική αρχιτεκτονική των αρχοντικών της Λεωφόρου Βασ. Όλγας, στην ιστορία της κάστας των Ντονμέδων και της οικογένειας Καπαντζή, στην Απελευθέρωση και τις σημαντικές στιγμές της Βίλας όπως αναφέρθηκαν παραπάνω) όσο και για την έκθεση «*Νίκος Δραγούμης. Ο ζωγράφος. 1874-1933*» **πραγματοποιούνται κάθε Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή πρωί. Παρακαλούμε, να προηγείται συνεννόηση με τις υπηρεσίες του Κέντρου** (στα τηλ. 2310 295.170-1, Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00-15:00).

Παρακαλούμε να συμπεριλάβετε την έκθεση «*Νίκος Δραγούμης. Ο ζωγράφος. 1874-1933*» καθώς και την Ιστορική Ξεναγήση στη Βίλα Καπαντζή στο πρόγραμμα πολιτιστικών εκδηλώσεων του σχολείου σας.

Ο Διευθυντής του Κέντρου

Γιάννης Επαμεινώνδας